

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti – Avropanın demokratik dəyərləri ilə Şərqi mədəniyyətini üzvi şəkildə birləşdirən yeni dövlət nümunəsi

Bu il mayın 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasının 96 ili tamam olur. Bu tarixi gün Azərbaycanın istiqlal günü olmaqla xalqımızın həyatına böyük və əlamətdar hadisə kimi daxil olmuşdur. Müsəlman Şərqində ilk demokratik respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ölkəmizin çoxəsrlik sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni inkişafının, xalqımızın milli oyanışı və dirçəlişi proseslərinin məntiqi nəti-cəsi kimi meydana çıxmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti xalqımızın müstəqillik əzmini nümayiş etdirməklə, siyasi şüur səviyyəsinin, intellektual və mədəni potensialının, yüksək istedad və qabiliyyətinin göstəricisi olmaqla, Avropanın demokratik dəyərləri ilə Şərqi mədəniyyətinin xüsusiyyətlərini üzvi şəkildə birləşdirən yeni dövlət və cəmiyyət nümunəsi idi.

Xalq Cümhuriyyətinin təşəkkül tapmasında və fəaliyyət göstərməsində Cümhuriyyətə rəhbərlik etmiş şəxslərin – Məmməd Əmin Rəsul-zadənin, Əlimərdan bəy Topçubaşovun, Fətəli xan Xoyskinin, Həsən bəy Ağayevin, Nəsim bəy Yusifbəylinin, Səməd bəy Mehmandarovun, Əliqası Şıxlınskinin və b. böyük xidmətləri olmuşdur.

Cəmi 23 ay fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq, bu müddət ərzində həyata keçirilən tədbirlər müstəqil dövlətimizin və dövlətçiliyimizin əsaslarının yaradılması və gələcək inkişaf yolunun müəyyənləşdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malik olmuşdur. Demokratik hüquq və azadlıqların bərqərar olması, etnik və dini mənsubiyətdən asılı olmayaraq bütün vətəndaşların bərabər hüquqlarının tanınması, qadınlara seçki hüququnun verilməsi, Azərbaycan dilinin dövlət dili elan edilməsi, təhsil və mədəniyyətin inkişafına xüsusi diqqət göstərilməsi, nizami milli ordunun, təhlükəsizlik strukturlarının qurulması və digər məsələlərin öz müsbət həllini tapması Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin yürütdüyü siyasətin miqyas, mahiyyət və məna etibarilə çox böyük əhəmiyyətə malik olmasının göstəricisidir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti təhsilin, mədəniyyətin, ədəbiyyat və incəsənətin inkişafı sahəsində fəaliyyəti ilə də yadda qalmışdır. 1919-cu il sentyabrın 1-də Azərbaycan parlamenti Dövlət Universitetinin təşkili haqqında qanun qəbul etdi və bununla milli təhsil ocağının əsası qoyuldu. Həmçinin Azərbaycanda ilk muzey olan “İstiqlal” muzeyi təşkil olundu. Eyni zamanda Bakıda etnoqrafiya muzeyinin yaradılması haqqında Maarif Nazirliyi qarşısında məsələ qaldırıldı.

Xalq Cümhuriyyətinin zəngin və rəngarəng, orijinal mətbuatı olmuşdur. 1918-20-ci illərdə Bakıda, Gəncədə və respublikanın digər şəhərlərində onlarca qəzet və jurnal nəşr olunurdu. 1918-ci ilin oktyabrında Bakıda Hacıbəyli qardaşları tərəfindən teatr truppası yaradılmışdı. Ümumiyyətlə, istiqlal dövrü teatrın inkişafında əsaslı keyfiyyət dəyişiklikləri, dövlətin teatr sənətinə fəal yardımı və teatrın cəmiyyətin həyatında rolunun artması ilə əlamətdardır.

71 il sonra öz dövlət müstəqilliyini yenidən bərpa edən xalqımız yeni tarixi şəraitdə Ümummillə lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Demokratik Respublikasının ənanələrini əsas tutaraq, müstəqil Azərbaycan dövlətini yaratdı və o dövrdən fərqli olaraq, mürəkkəb vəziyyətdə öz müstəqilliyini və suverenliyini qorumağı və möhkəmləndirməyi bacardı. Respublikamızda dövlət müstəqilliyinin bütün atributları bərqərar edilməklə, dövlətçiliyin qorunması istiqamətində qətiyyətli addımlar atıldı. 1995-ci ildə müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası qəbul olundu və ölkədə davamlı ictimai-siyasi sabitlik bərpa edildi.

Bu gün möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Respublikasında demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət, vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu prosesi uğurla davam etdirilir. Bu sahədə qazanılmış nailiyyətlər qürur doğurur və qəlblərimizi fərəh hissi ilə doldurur. Respublikamızda siyasi, iqtisadi və sosial islahatlar davamlı olaraq uğurla həyata keçirilir, ölkə iqtisadiyyatı yüksələn xətlə inkişaf etdirilir, bölgələrdə genişmiqyaslı tikinti-abadlıq işləri aparılır, əhalinin sosial-rifah halının yaxşılaşdırılması üçün təsirli tədbirlər görülür. Bütün bunlar müstəqil Azərbaycanın getdikcə artan iqtisadi qüdrətindən xəbər verir.

Cümhuriyyətin tarixi təcrübəsi, o cümlədən müstəqilliyimizin bərpası və ondan sonrakı ictimai-siyasi proseslər bizə bir daha göstərdi ki, dövlət müstəqilliyini və suverenliyi əldə etməklə iş bitmir, onu həm də bütün vasitələrlə qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır.

1990-cı ildən Respublika günü ölkəmizdə dövlət bayramı kimi böyük təntənə ilə qeyd edilir. Bu münasibətlə keçirilən çoxsaylı tədbirlərdə Cümhuriyyət dövrünə bir daha nəzər salınır, onun tarixi-miz-dəki yeri və rolu ətraflı təhlil edilir, dövlət quruculuğu təcrübəsi hərtərəfli öyrənilir, uğur və uğursuzluqlar təhlil edilərək nəticə çıxarılır.

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi xalqımızın tarixi nailiyyətidir, bu müstəqilliyi qoru-maq isə hər birimizin müqəddəs borcudur.

Muxtar Babayev,
«Azərikimya» İstehsalat Birliyinin Müşahidə Şurasının sədri,
Milli Məclisin deputatı